
kisdobos
1989. JANUÁR

KISDOBOS KÉPTÁR

Pieter Bruegel: ParasztTánc

Parasztánc a címe annak a festménynek, amit mintegy 400 évvel ezelőtt készített egy Bruegel nevű németalföldi festő. Kb. 1526-ban született, s 1569-ben halt meg. Németalföldnek nevezték a mai Belgium és Hollandia földjét, a festő nevét „brőhelnek" vagy „brajgel"-nek ejtik.

A pontos megfigyeléseiről híres művész képe nyomán nem nehéz elképzelni, hogyan ünnepeltek annak idején a fárasztó munkák után a falusi emberek. Egy jó falusi búcsúban ma sincs ez másképp.

A kép Bécsben, a Kunsthistorisches Museum-ban található.

Kisdobos

A Magyar Úttörők Szövetsége lapja a 6–10 éveseknek. XXXVIII. évf. 1. sz. Főszerkesztő: **Jani Gabriella.** Kiadja: az Ifjúsági Lap- és Könyvkiadó. Felelős kiadó: **dr. Király G. István.** Kiadóhivatal: Budapest VI., Révay u. 16. 1374, telefon: 116-660. Készült a Kossuth Nyomdában 88.0694. Felelős vezető: Bede István vezérigazgató. Index: 25442, HU ISSN 0450-3287.

Levélcím: Kisdobos szerkesztősége, Budapest, Postafiók 100. 1502, telefon: 660-162. Terjeszti a Magyar Posta. Előfizethető bármely hírlapkézbesítő postahivatalnál, a Posta hírlapüzleteiben és a Hírlapelőfizetési és Lapellátási Irodánál (HELIR), Budapest XIII., Lehel út 10/a. 1900, közvetlenül vagy postautalványon, valamint átutalással a HELIR 215-96 162 pénzforgalmi jelzőszámra. Megjelenik évenként tíz alkalommal. Előfizetési díj egy évre 60 Ft. Kéziratot nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.

A címlap **Kalmár István** munkája.

A szerkesztőség munkatársai: Ferenczy Ágnes, Gaál Ödönné, Kóka Rozália.

Kiss Anna versei

Kérdező

Haja, világrajöttem,
pólya-gúzsba nem fértem,
harmadnap felállottam,
hetednap sarlót fogtam,
kilencednap vetettem,
szemes gyöngyöt vetettem,
Piski réti szikes földön
ki aratja le a gyöngyöm?

A nappal és az éjszaka

Elgurul
az aranyorsó
megkerül
az ezüstorsó
elgurul
az ezüstorsó
megkerül
az aranyorsó

A Holdnak háza van

A Holdnak háza van
Ki lakik benne?

A Napnak háza van
Ki lakik benne?

Csillagok házából
kisöprik a havat

Hold házában vánkost varrnak

Nap házában kemencét fűtenek

Illyés Gyula

Szállong a hó

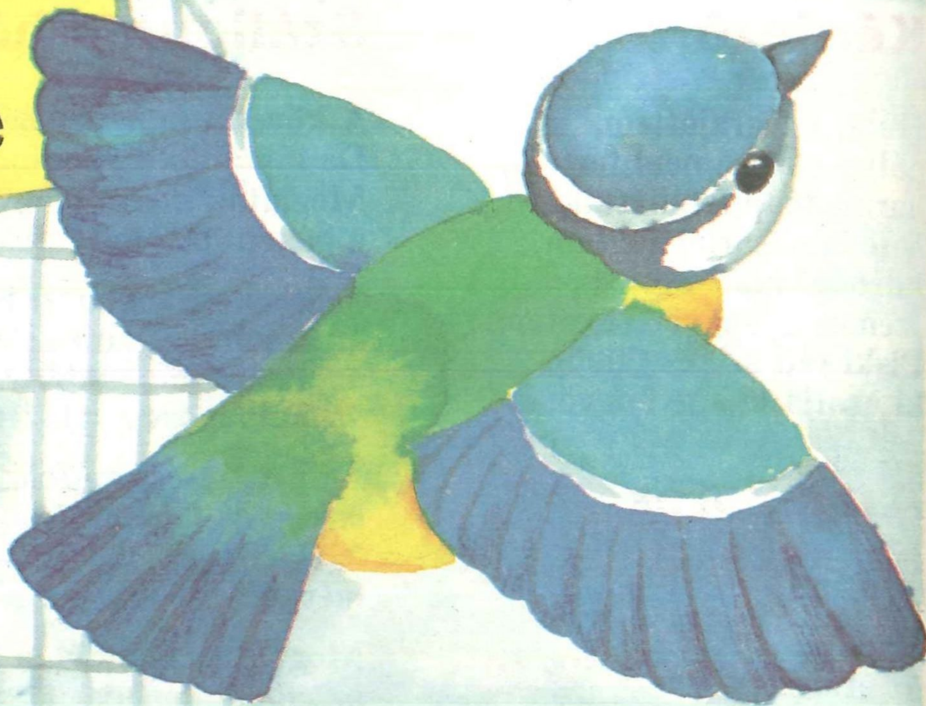
A kövesút már hófehér.
De a szántó még szinte szurkos.
Meglátni, merre megy a tél
a békén füstölgő falukhoz.

Fehér a villanyhuzal is,
mely jobbra-balra kifeszítve
az útról a tanyákba visz –
Azon is most a tél siet be.

Az őszi vetést átszelő
ösvény is fehéren világol.
Messzibb egy boglya, nádtető –
méri magát velük a távol.

Még csak a ritkás, a merész,
az előörs hópelyhek szállnak.
De látni máris az egész
térkép-tervét a támadásnak!

Kiss Ilona rajza

GÁRDONYI GÉZA

A cinege

Egyszer nagy hideg volt. Az ablakokat jégvirágok nőtték be. Az emberek bundában mentek ki a szobából; a fülükre is ráhúzták a sapkát, és kék orral, könnyező szemmel tértek vissza. Azt mondták, hogy soha, mióta élnek, ilyen hideg nem volt.

Juliska rálehelt az ablakra. A jégvirágok megolvadtak egy helyen a leheletétől, és kerek tisztaság támadt ottan. Juliska kinézett azon a kertbe. Mit látott? Hóval permetezett fákat, fehérséget mindenütt.

Az ablaktól néhány lépésnyire van egy almafa. Annak az egyik ágán egy madárka ült. Piciny lába belesüllyedt az ágon fehérlő hóba. Szomorúan csipegett. Egyszer csak lehunyta a szemét. A feje aláhanyatlott. A következő pillanatban lehullott az ágról, és beleesett a hóba. A hátára esett. A lába az ég felé. Ott is maradt mozdulatlanul.

– Istenem! – kiáltott fel Juliska. – Meghalt?

– Ki halt meg? – kérdezte Mariska.

– A kis madár. Megfagyott szegény.

Azzal kendőt kapott a vállára, és kifutott. Fölvette a kis madarat, és bevitte a szobába.

Ott addig-addig melengették, mígnem egyszer csak fölemelte a fejét. Egy darabig bágyadtan nézett Juliskára, azután felröppent. Rászállott a sifonér tetejére, és onnan pislogott szét a szobában.

A leányok nevettek és tapsoltak, hogy így visszanyerte az életét a madárka. Előhoztak egy üres kalitkát a kamrából, és hívogatták bele:

– Gyere bele, kis madár, ez lesz a te házad, adunk neked kendermagot, friss vizet. Olyan jó dolgod lesz, mintha nyár volna.

A madárka azonban nem értette a hívogató szót. Rémülten kerengett ide-oda a szobában. Olykor nekirepült az ablaknak, és nagyot dobbantott rajta. Mindenképpen ki akart menni, vissza a tél rideg-hideg, havas világába.

Végre megfogták, és beletették a kalitkába. Hogy vergődött a kis bolondos cinege! Mindenképpen ki akart szabadulni.

Aztán, mikor látta, hogy a leányok elvonultak a szoba túlsó sarkába, megállott. A melle pihegett. Nagy ijedelemben volt szegény.

Hanem azután, mikor észrevette, hogy nem bántja senki, leugrott a kendermagos vályúhoz, és evett-evett szegényke, és ivott rá nagyokat.

Néhány nap múlva megszelídült. Nem verte többé a szárnyával a kalitka drótjait. Jólesett neki a meleg szoba meg a jó étel–ital. Egyszer mi nem jutott eszébe: felült a legfelső ülőkére, és nótára gyújtott.

A leányok örvendezve állották körül.

– Dalolj, dalolj, aranyos cinege!

És a madár dalolt, dalolt félig lehunyt szemmel, boldogan. Vajon miről dalolt? Talán a tavaszról?

Talán a napsugárról? Talán az ibolyáról? Talán egy másik cinegéről, aki azóta megfagyott?

Az egész telet ott töltötte a kis madár. Jókedve volt. Meg is hízott. A tolla élénkebb színben ragyogott, mint mikor odakerült.

Aztán jött a tavasz. A mezőn kizöldült a fű. Meleg napsugár szállott az égből. Az almafa virágzott, s künn csicseregtek a fecskék.

A cinege kidugta a fejét a drótokon, és szomorúan nézett ki az ablak üvegén át a szabadba. Nem dalolt többé. Csak ült gondolkozva, szótalanul.

– Most már eresszük el – szólott Juliska –, látom, hogy kívánkozik.

– Jaj, ne eresszük el – felelt Mariska –, ki énekel akkor nekem?

– Ejnye, te szívtelen – szólt Juliska –, hát te csak arra gondolsz, hogy énekeljen neked; nem látod, hogy ő szegény milyen szomorú? Ez nem sárga–fekete kanári, nem rabnak született madár, ez a szabadság madara, börtön neki a kalitka. Meghalna bánatában, ha zárva hagynánk.

– Hát jó – szólt Mariska –, eresszük szabadon.

De mikor a kis cinege kiröppent és eltűnt a fák lombjai között, Mariska mégis sírva fakadt. És hát Juliska is törülgette a szemét.

– Isten áldjon, kis madár – mondogatták a kendővel integetve.

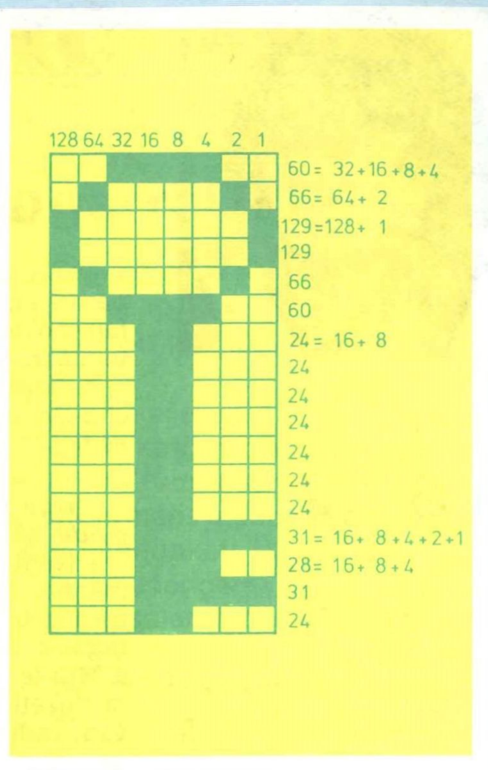
– Isten áldjon – mondotta Mariska –, sohasem hallom többé a te szép éneklésedet.

Másnap, ahogy ott ültek a szobában, az ablakon át beszálló napfényben, egyszer csak egy ismerős madárdal hangzik az ablakon át.

Ott volt a kis cinege. Ült a barackfán. Énekelt Mariskának meg Juliskának.

Hegyi Márta rajzai

Bűbájt

Anyu nem ér rá,
nagymama nem tud,
apunak nincs ideje,
a testvérem nem akar,
a suliban még korai.
Akkor ki fog engem
megtanítani programozni?

Ezt bizony sok gyerek megkérdezhetné. De szerencsére van, aki ráér, ideje is van, akar és tud is segíteni. Ő BŰBÁJT, Számítógépország varázslónője. Tomi vele járja végig ezt a mesés országot, és közben sorra megismerkedik az ittlakókkal. Mire hazajut és fölébred – hiszen mindez csak álmában történt – még a bátyjának is tud segíteni a programozásban.

Mit gondolsz, minek a kulcsát látod? Bűbájt megmondja, és meg is mutatja, hogy mire használhatod. Hogy Bűbájt hol található? Természetesen a könyvesboltokban. (Számalk)

Bemutatjuk

Görög Júlia grafikusművészt

Ősz volt amikor találkoztunk, mégis színpompásan virítottak a pasaréti kertben a virágok. A csillogó, vörös szőrű Inka kutya vidám farkcsóválással ugrándozott a zöld gyepen. Úgy gondolom, a színek természetes velejárói a művészek környezetének.

A házigazda betessékelt a nappaliba és mesélt. Inka, a tízéves „hölgy" mellém telepedett, néha bele-beleszagolt a kávéscsészébe és figyelt. Őrízte a házat.

– *Úgy gondolom akiből grafikus lesz, az előtt mindig van olyan példa, akire hasonlítani szeretne. Így volt ez nálad is?*

– Nem egészen, bár édesanyám öccse zseniális festő volt. De meghalt húszévesen, így nem ismerhettem. De nagyon szerettem olvasni. Az olvasás közben pedig elképzeltem a jeleneteket, és mindig le is rajzoltam azokat. Imádtam Dumas könyveit: A három testőrt, a Monte Christó grófját, Karl Maytól a Winnetou-t, Telerajzoltam a rajzfüzetemet vívójelenetekkel, királynővel, hercegkisasszonyokkal vagy indiáncsatákkal és wigwamokkal. Ez volt a legkedvesebb szórakozásom.

– *Azt hiszem minden gyerek rajzolgat ilyesmit, mégsem lesz belőle grafikusművész. Hogyan folytatódtak a gyerekkori rajzolgatások?*

– A felszabadulás után tizennégy évesen dekorációt és faliújságot készítettem egy ifjúsági szervezetben, a MADISZ-ban. Aztán lámpaernyőket festettem a nővéremmel, majd 1947-től egy évet az Iparrajz Iskolába jártam. Egy év múlva, 17 évesen fölvettek a Képzőművészeti Főiskola grafika szakára. Tanáraim Konecsni György és Ék Sándor voltak. Konecsni mondta mindig azt, amit én is megfogadtam: Nem szabad előre ellőni a puskaport! Rajzolás előtt mindig elképzelem magamban a jelenetet! Vázlatot készítek, de csak egészen elnagyoltan, és csak azután rajzolom meg a végleges grafikát. Ekkor érződik rajta az első alkotás igazi izgalma.

– *Mióta rajzolsz gyerekeknek?*

– Mindig szerettem gyerekeknek rajzolni. Így kerültem 1956-ban a Pajtáshoz, és 1960 óta rajzolok a Kisdobosnak is. Ezen kívül számos könyvet illusztráltam a Móra Könyvkidónak. Közülük egyik kedvencem Varga Katalin: Én-te-ő című munkája.

– *Közvetlen kapcsolatod is van gyerekekkel?*

– Hogyne. Komoly „aktiváim" vannak a környékről. Egy-egy őrsi naplóra vagy faliújságra kapok megbízást tőlük. Igazi rendelések ezek, amit soha nem utasítok vissza. Két felnőtt gyermekem van, nekik is gyakran rajzoltam gyermekkorukban. Komolyan kell venni a gyerekeket. Ha egyenragúnak tekintjük őket, mindent meg lehet velük tárgyalni. Ezért én mindig meg is találom velük a hangot.

– *Mit tanácsolsz a rajzolgató gyerekeknek?*

– Ne másoljanak! Természet után rajzoljanak vagy fantáziáljanak. Tudom, hogy a gyerekek – úgy mint én – szeretik Fürkész Balázs figuráját a KISDOBOS-ban. Ők is lerajzolják, pedig kár utánozni. Inkább találjanak ki új fürkészfigurákat! Sokat rajzoljanak és mindig csak úgy, hogy örömüket leljék abban, amit csinálnak. A szépet kell fölmutatni, amiért érdemes tenni.

Zentai Mari

Szél hozott szél visz el

Hogyan találkoztam a tengerrel?

Kérdezheted, hogyan is találkozhat egy székesfehérvári kisfiú a tengerek világával, amikor a Balatont is ritkán látja? Még iskolás sem voltam, amikor már bejártam a tengereket és az óceánokat, leszálltam kék mélységeikbe, csodás kalandokat éltem meg. Ezer veszélyből kerültem ki győztesen. Voltam mélytengeri búvár és cápavadász, delfinek jóbarátja és gyöngyhalász. Csak be kellett csuknom a szemem, amikor esténként édesapám az ágyam szélére ülve mesélni kezdett, s már úsztam is álmaim határtalan tengerében.

Biztosan te is azt szeretnéd – akárcsak a többiek –, hogy megvalósuljanak az álmaid. Ez nem midenkinek sikerült. Aki szégyenli, elfelejti vagy azt várja, hogy magától teljesüljön, csalódni fog. Aki hisz benne és tesz érte, az joggal reménykedhet.

Amikor ketten, Fa Nándival, felnőtt fejjel álmokat szőttünk, sokan megmosolyogtak bennünket. „Körülvitorlázni a Földet? Badarság!"

Öt éven át dolgoztunk, tanultunk, s amikor 1985 szeptemberében kezdetét vette a Nagy Kaland, szinte magunk sem hittük, hogy az álom valósággá vált. Déli szomszédunk, Jugoszlávia kikötővárosából, Opatiából indultunk útra. Rövidesen valóságos hullámok dobáltak, szél fütyült a fülünkbe, heteken, hónapokon át. Kis vitorláshajónk, a Szent Jupát, 70 ezer kilométert tett meg két év alatt. Fedélzetéről láthattuk a Földközi-tenger „kapuját", az Atlanti-óceán kék vizét, benne szigetcsoportokat, lakatlan, de madárlakta sziklazátonyokat, és bálnavadászok, hajótöröttek szigetét.

Elhajóztunk Afrika csücske, a Jóreménység fok mellett, megúsztunk egy felborulást az Indiai-óceánon, és kikötöttünk egy világváros felhőkarcolóinak tövében, Sydney-ben. Megismertük a viharos Tasman-tengert, s a világ talán legszebb szigetét, Új-Zélandot. A Csendes-óceán emeletes háznyi hullámain eljutottunk a hírhedt Horn fokig, miközben csak albatroszok (a Föld leghosszabb szárnyú madarai) és hatalmas bálnák látták vitorlásunkat. Átéltük (túléltük) a legnagyobb viharok egyikét. Sokféle nemzet fiait ismertük meg, de szinte minden kikötőben vártak magyar emberek ránk.

Az álom beteljesült. 1987. szeptember 12-én Opátiában kikötöttük a Szent Jupátot.

De milyen furcsa az ember! Még meg sem érkeztünk, s máris újabb tervek kezdtek foglalkoztatni bennünket. Új célokat tűztünk magunk elé. Én a tengerek világát szeretném még jobban megismerni, bár eddig is sokat láttam, tapasztaltam.

Néhány érdekes eseményről, jelenségről a következő hónapban olvashattok.

Gaál József

A szerző felvétele

A gyermekekért

Két könyv lapul egymás mellett a könyvespolcomon. Az egyik vaskos, a másik néhány lapos, inkább csak füzetnek mondható. Leveszem mindkettőt. A **Tények könyvé**-ben adatok után kutatok. Megtudom, hogy a Föld 5 milliárd lakójából minden harmadik gyerek még nincs 14 éves. A **Gyermeki Jogok Nyilatkozatát** jól ismerem, de most újraolvasom. Közben emlékezem és gondolkodom.

Eszembe jutnak a gyermekéveim. Az iskola, ahol kulcsom volt a fizika- és a földrajzszertárhoz, a rádiós szakkör, ahol saját készítésű radiót hallgattunk. Az udvar, az utca, a szomszédok, ahol színielőadást tartottunk, az ablakot bábszínházzá alakítottuk, a kapualjat pedig boltnak rendeztük be. Időm, lehetőségem, terem – jogom volt a játékhoz.

Aztán volt tanítványaim kérései sorjáznak emlékezetemben:

– Tessék beszélni az apukámmal, hogy engedjen el a táborba!

– Úgy szeretném, ha megint együtt lenne a családunk, mert nagyon hiányzik a tesóm.

– Engem nem szeret a tanító néni, mit csináljak?

Úttörőparlamenteken napokig tartottak a panasznapok: Nincs hely focizásra; porosak az iskolaudvarok; kevés az idő a játékra. Irodalomból kap egyest, aki nem hozza el az irodalomkönyvét, becsapják a gyerekeket a boltban – és így tovább.

Gyerekek itt és máshol, gyerekek régen és most, gyereksorsok a könyvek lapjain. Elgondolom, mennyire mások milyen különböző a sorsuk, a bőrük színe, a nyelvük, a szokásaik, a viseletük. Mégis, nagyon hasonlítanak egymáshoz. Abban például, hogy mindnyájan szeretnének békében élni, egészségesen fejlődni és sokat játszani. Akárcsak te, Kedves Olvasó!

De vajon van-e minden kisgyermeknek elég ennivalója, jó ivóvize, joga a tanulásra, a játékra, és van-e joga békében élni? Sajnos sok kis társad válaszolna ezekre a kérdésekre könnyes szemmel, szomorúan.

Értük, érted minden gyermekért készült 1959-ben a Gyermeki Jogok Nyilatkozata. A világ legnagyobb és legjelentősebb szervezete az ENSZ (Egyesült Nemzetek Szervezete) nyilvánította ki a gyermekek 10 pontban megfogalmazott jogait.

Tíz évvel ezelőtt szerte a nagyvilágban erre a nagy eseményre emlékeztek. Iskolák, játszóterek, gyermekintézmények falán tábla hirdeti: Épült 1979-ben, a Nemzetközi Gyermekévben. Az Úttörőszövetség is mozgalmat indított akkor, Együtt-egymásért! elnevezéssel.

A Kisdobos szerkesztősége azt szeretné, ha te, Kedves Olvasó, minél jobban megismernéd a saját jogaidat. Hogy miért? Mert a Gyermeki Jogok Nyilatkozatának **1. pontja** arról szól, hogy minden gyereket, így természetesen téged is megilletnek ezek a jogok.

A **2. pont** kinyilvánítja, hogy a gyerekeknek joguk van az egészséges fejlődéshez, s ahhoz, hogy szabadon, elnyomás nélkül éljenek.

A **3. pont** kinyilvánítja, hogy minden gyermeknek joga van névre és nemzetiségre.

A **4. pont** szerint a gyermekeket otthon, ennivaló és orvosi ellátás illeti meg. (Az UNICEF, az ENSZ gyermeksegély alapja a rászorulóknak igyekszik biztosítani ezeket a szolgáltatásokat.)

Az **5. pont** arról szól, hogy fokozottan törődni kell a hátrányos helyzetű gyerekekkel.

A **6. pont** a szeretethez és a családhoz való jogot deklarálja (nyilvánítja ki.)

A **7. pont** a tanuláshoz és a játékhoz való jogot biztosítja.

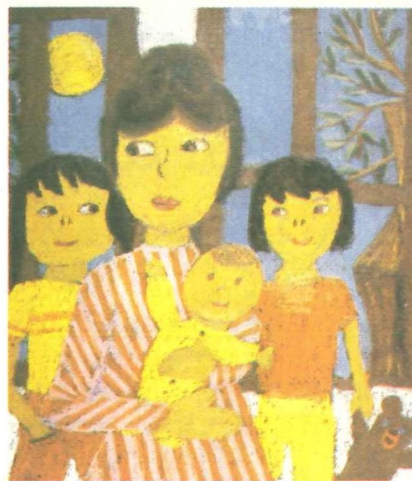
A **8. pont** kimondja: mindenféle veszély esetén a gyerekeknek kell elsőként segítséget kapniok.

A **9. pont** arra figyelmezteti a felnőtteket, hogy meg kell védeni a gyermekeket a kegyetlenségtől és a nehéz munkától.

A **10. pont** egyben az emberiség leghőbb vágyát fejezi ki: a gyermekek békében és a testvériség szellemében nevelkedjenek.

Azért, hogy e jogok érvényesüljenek a felnőttek felelősek. De a gyerekek is tehetnek együtt – egymásért!

Jani Gabriella

Tudod-e,

* hogy az UNICEF jelszava: „Együtt a gyermekek életének megmentéséért!”;
* hogy évente több mint három és félmillió gyermek hal meg olyan betegségekben, amelyek oltásokkal megelőzhetők;
* hogy percenként nyolc 5 éven aluli gyermek hal meg a világon, mert nem kapják meg a védőoltásokat;
* hogy egy gyermek kanyaró elleni védőoltása 3 forintba, gyermekbénulás elleni oltása 1 forintba kerül;
* hogy egy 8 forintos UNICEF képeslap árából 4 gyermeket lehet A-vitamin adásával megvédeni a vakságtól?

Te is segíthetsz,

ha bekapcsolódsz a Megy a gyűrű vándorútra elnevezésű játékba. (Megtalálod a Kisdobosok Zsebkönyve 26. oldalán.)

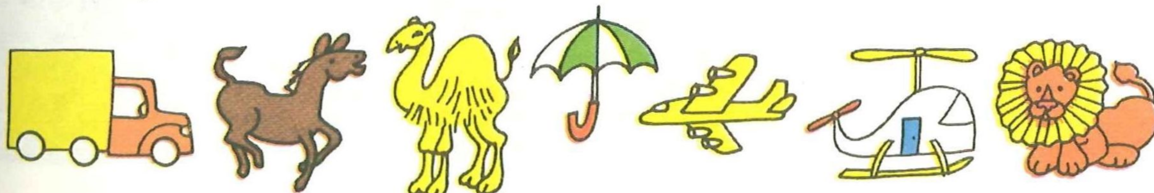

A rajzokat az Országos Béketanácstól kaptuk

UNICEF QUIZ 1.

A különböző oltóanyagok és orvosi felszerelések szállítását az UNICEF szervezi. A rajzokból megtudod, hogy mivel szállítanak. Küldd be a két „kakukktojást”!

Ezentúl minden számunkban találsz UNICEF QUIZ játékot. Gyűjtsd össze havonként a válaszokat, és küldd el postai levelezőlapon május 20-ig a szerkesztőségbe. A helyes megfejtők között az UNICEF ajándékait sorsoljuk ki.

Újév köszöntés Klézsén

Jó tíz esztendővel ezelőtt a téli szünetet Romániában, Moldvában töltöttem. Ismerkedtem a moldvai csángó magyarok életével, népszokásaival. Egyik faluból a másikba mentem. Kézről kézre adtak a családok. Egyik ámulatból a másikba estem, amikor láttam a szebbnél szebb népviseleteket. Hallgattam a gyönyörű népdalokat. Megtapasztaltam, milyen az élő néphagyomány.

Újesztendő napját Klézsén ünnepeltem. Már korán reggel felébresztett a háziasszony. Még ki se világosodott s már reggeliztünk. Azután mindenki ünneplőbe öltözött. A szőttesekkel díszített szobában, a nagyodályban vártuk a köszöntőket.

Az utcáról dobolás, kolompolás hallatszott. Vadul ugattak a kutyák.

– Jönnek az urálók! – kiáltozták izgatottan a házbéli kisfiúk. Anna néni, Ferenc bácsi az asztal mellett ültek. Az asztalra fonott kalácsot és bort készítettek elő a vendégeknek. Felékesített fejrevalóban, kezében jókora cifra nyelű, bojtos végű ostorral tíz év körüli fiú lépett be:

– Jó napot kévánok a házigazdának s minden családjának! Szabad-e urálni?

– Szabad – felelte a gazda.

A fiú megfordult, s kiszólt a többieknek, hogy jöhetnek. Elöl egy harmonikás, mögötte egy dobos, végül egy kecskejelmezes gyerek lépett a házba. Valamennyiükön kisebb-nagyobb kolompok csengtek-bongtak. A dobos verni kezdte a dobot. Előbb csak szelíd pufogással, majd lódobogást idéző robajjal szólt a jókora hangszer. A kolompok is megzendültek. A harmonikás fiú hosszú, számomra érthetetlen verset mondott furcsán, hadarva. A versszakok végén valamennyien egyszerre megrázták kolompjaikat és együtt kiáltották:

– Hőőőj!

Az ostoros hatalmasat rittyentett ostorával. Amikor a mondóka végére értek, előugrott a „kecske". A harmonikás vidám táncdallamot játszott. A kecske táncolt, mókázott, csattogó fapofájával a nagylányokat ijesztgette.

Ferenc bácsi pénzt adott a gyerekeknek. Anna néni egy-egy darab kalácsot nyomott a kezükbe. Engem csak az bántott, hogy semmit nem értettem a köszöntő szövegéből. Kérlelni kezdtem őket, hogy mondják el magyarul is, mert én nem tudok románul. A kisebbek nem tudták, de Miska, a legnagyobb fiú még emlékezett, hogyan tanulta az édesapjától magyarul. Így kezdte:

Legények, testvérek! Idehallgassatok!
Amit én beszélek, jól meghallgassátok!
Az ostorval nagyot csattantsatok,
a szájatokval víg áldást mondjatok! Hőőőj!

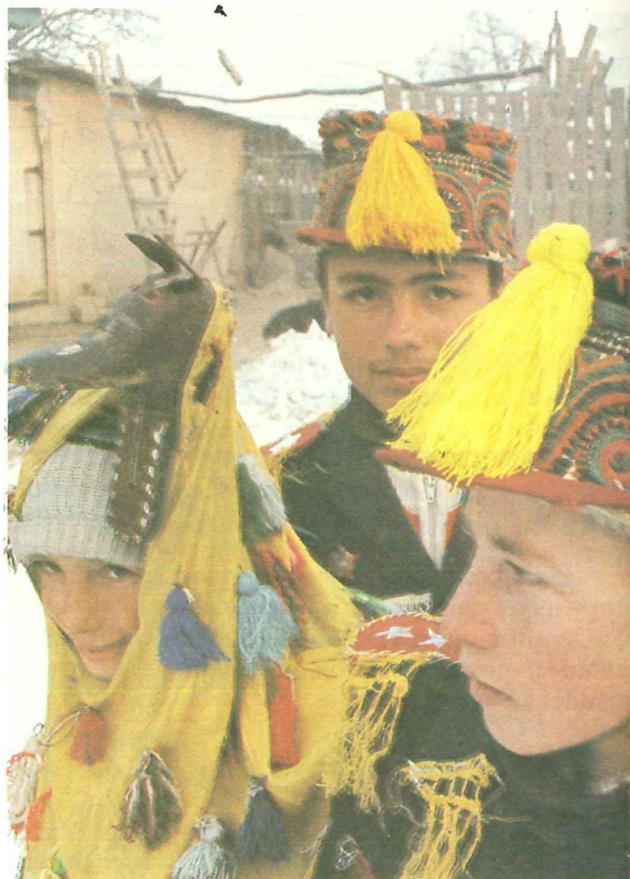
Ezután szépen elsorolta, hogyan lesz a búzából kenyér, majd szép áldó sorokkal befejezte:

Már búzakalácsik legyen elégséges!
Minden családjik legyen egészséges!
Mikor újra eljövünk, kapjuk víg örömvel,
Maradjanak áldásval s békességvel!
Az ostorval nagyot csattantsatok,
a szájatokval víg áldást mondjatok! Hőőőj!

Gyönyörködve hallgattam az ősi, talán többezeréves termésvarázsló szokás mondókáját. A gazda ajándékát én is megtoldottam néhány lejjel. A gyerekek sietve szedelőzködtek. Hónuk alá csapták eszközeiket, s hangos „maradjanak békével!" köszönéssel elmentek.

Kóka Rozália

Fotó: Csoma Gergely

A talányfejtő leány

Ifjú Mátyás király olyan álmot látott:
Üvegablak alatt nagy, hosszú almafa,
Nagy hosszú almának tizenkét szép ága,
Háromszáz levele, hatvanhat virága.

Ifjú Mátyás király fennszóval kiáltá:
– Ha ezt fel nem fejted, neked fejed veszem.
Ő is elfordula sírogatni foga.
„Miért sírsz, mért keseregsz, lelkem, édes lányom?"

„Hogyne keseregjek, hogyne sírjak, hogyne!
Ifjú Mátyás király olyan álmot látott:
Üvegablak alatt nagy, hosszú almafa,
Nagy, hosszú almának tizenkét szép ága,

Háromszáz levele, hatvanhat virágja,
Ha ezt fel nem fejtem, fejemet leveszi."
„Ne sírj, ne keseregj lelkem, édes lányom,
Lelkem, édes lányom, menj el, mondd meg neki:

Nagy hosszú almafa, nagy hosszú esztendő,
Tizenkét szép ága tizenkét szép hónap,
Háromszáz levele háromszáz míves nap,
Hatvanhat virágjai hatvanhat vasárnap."

Ifjú Mátyás király fennszóval kiáltá:
„Szőjj te, lányom, nekem három kenderfejből,
Három kenderfejből egy kendező-kendőt,
Egy sátorborítót, ebédelő ruhát."

Ő meg elfordula, sírogatni foga.
„Miért sírsz, mért keseregsz, lelkem, édes lányom?
„Hogyne sírjak, hogyne, keseregjek?
Ne, mit mondott nékem ifjú Mátyás király:

Ifjú Mátyás király azt a törvényt tette,
Hogy szőjek én neki három kenderfejből,
Három kenderfejből egy kendező-kendőt,
Egy sátorborítót s ebédelő ruhát."

„Semmi ez, semmi ez, lelkem, édes lányom!
Menj el bátran hozzá, mondd meg te nekije,
Csináljon ő neked két forgácsdarabból,
Két forgácsdarabból szövőszéket s vetőt.

Egy szóval megmondva, mi a szövéshez kell.
Menj el lányom, menj el, menj el, mondd meg neki!"
Ifjú Mátyás király nem volt mit feleljen,
Ifjú Mátyás király fennszóval kiáltá,

Ifjú Mátyás király fennszóval kiáltá:
Nem kell nekem, nem kell a kendező-kendő,
E kendező-kendő, sem sátorborító,
sem ebédlő ruha, csak te kellesz nekem."

Magyar népballada

Kiss Ilona rajza

Összeállította Jani Bernadette, rajzolta Görög Júlia

Fürkészoldal

BUÉK
minden kis és nagy fürkésznek!

Nekem 10 kg zsír van a bőröm alatt. A hosszú téli hónapokra táplálékomnak ez elegendő.

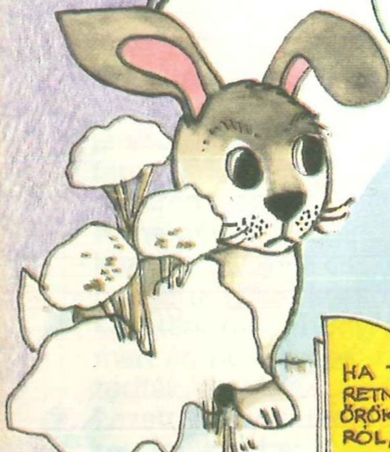

Én északon élek. Nekem kisebb a fülem és a farkam, mint a délebbre élő rokonaimnak. Így is védekezem a hideg ellen.

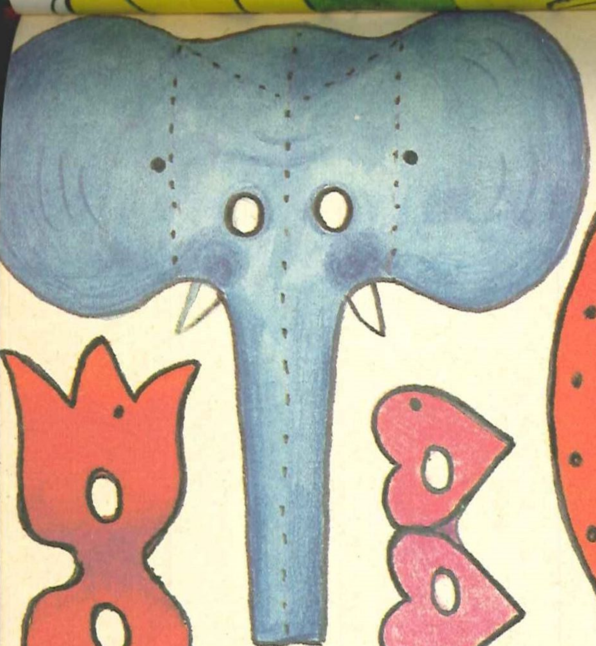
Tudod-e, hogy a nyúl csak akkor indul élelemszerzésre a téli határban, amikor a többi állat – vakondok, őz, fácán – már összejárkálta a friss havat? Főként alkonyatkor és hajnalban indul beszerző körútra.

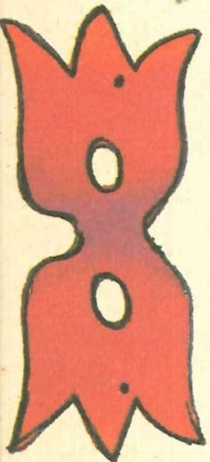

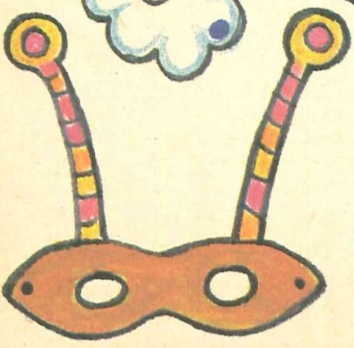
Mi, emberek a hideg ellen meleg ruhával, kalóriadúsabb ételekkel védekezünk. No, meg jó erőnléttel. Erősödhetsz, ha futsz, úszol, mászol, terhet cipelsz.
Én új életet kezdek! Tarts velem!

HA TÖBBET SZERETNÉL TUDNI AZ ÖRÖK TÉL VILÁGÁRÓL, KERESD AZ 1985-ÖS BÚVÁR ÉVKÖNYVET!

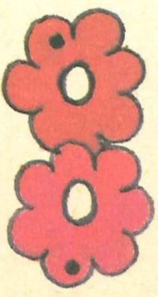

ragaszd alá!

Barbi és Ken számára

krepp-papír csíkok

Koltai Éva munkája

A kivágós leírását megtalálod a 21. oldalon!

Mielőtt kivágod a túlsó oldal ábráit, ezeket az álarcokat másold át keménypapírra (szép a tartós tej dobozának belseje). A pontozott részekre ragaszthatsz fátyolt, papírcsíkokat, varrhatsz gyöngyöt.

ide fűzhetsz vékony gumit

Ebből az alapformából kialakíthatsz a Barbi és Ken álarcokhoz hasonlókat magadnak is.

hurkapálcikával is tarthatod az arcod előtt

BAJOR ANDOR

nem rossz-szívű, lázas izgalommal érdeklődött:

– Az ám... De hogyan lehet segíteni?

Erre a padtárs előhozakodott a körmönfont beugratással:

– Tücsöketetőket kell készíteni – mondta szemlesütve.

Viszont Laci erősen érdeklődni kezdett:

– Tücsöketetőket? Azok mifélék?

Az osztálytárs erre elmagyarázta:

A tücsöketető az tulajdonképpen egy átfúrt, nyitott cipőkrémes doboz, spárgára függesztve, két boggal, hogy a tücskök tudjanak beugrani meg kiugrani, és a cipőkrémes doboz alsó részébe ételmaradékot kell helyezni. Egy kis ezt, meg egy kis azt, azután a tücskök beugranak a cipőkrémes dobozba, esznek, és kiugranak.

Laci egyből föllelkesedett a tücsöketető ötletétől.

Miután a padtársa elment, előkeresett egy üres cipőpasztás dobozt, átfúrta a tetejét meg az alját, spárgát húzott rajta keresztül, és elkészítette a világ első tücsöketetőjét.

fazekat és elhasznált seprűt, hogy a hóember hozzájuthasson a talmi ékességekhez.

Állításai szerint ismerte a csókák nyelvét, és tudta, hogy a csókanépség miről beszél a kopasz ágakon.

Több mesét tudott mindenki másnál, legalábbis a saját bevallása szerint, de ezeket a történeteket titokban tartotta, még fogalmazási órán sem írta le senkinek.

A barátai kissé irigykedve nézték, mígnem elhatározták, hogy megtréfálják. A tréfára az adott alkalmat, hogy Laci beteg lett, és otthon kellett maradnia három napig.

Ezalatt a padtársa a többiek nevében meglátogatta, és tettetett szomorúsággal megkérdezte:

– Hallottad, mi történt tegnapelőtt?

– Hallottam egyet és mást – mondta Laci, mint akit nem érintenek közelebbről a dolgok.

– De hallottad-e, milyen nehéz helyzetbe kerültek a tücskök?

Laci erre kezdett odafigyelni.

– Miféle tücskök? – érdeklődött, de nem túlzott kíváncsisággal.

A címoldal Hegyi Márta munkája

Kis Laci olyan fiú volt, aki mindent jobban tudott a társainál. Amikor a társai szánkóztak, ő a szánjára kormánykereket készített, ami ugyan nem befolyásolta a szánkó siklását, de szép volt, és előkelő.

Ha barátai hóembert gyúrtak, ő tanácsokat adott, megmondta, hol találnak lyukas

A doboz alsó részébe egy kis ezt, meg egy kis azt helyezett, fasírt maradékot, szalámi darabkákat. És másnap az iskolában jelentkezett a tanító bácsinál.

– Tanító bácsi – mondta –, nem fognak a tücskök éhen veszni. Elkészítettem a tücsöketetőt!

A tanító bácsi meghökkent:

– De miért kell a tücsköket etetni? – kérdezte.

– Azért – felelte Laci, –, mert nincs a kamrájukban étel, a hangyák pedig nem adnak nekik kölcsön, egy dekát sem. Sőt kirúgják őket. Azt mondták: ha nyáron muzsikáltatok, most meg táncoljatok!

A tanító bácsi, az osztály kuncogása közben, megsimogatta Laci fejét.

– Látom, szívesen segítesz a tücskökön. De segíts mindig az osztálytársaidon is. A tücsök és a hangya története csak mese.

Laci elvörösödött.

– Mese? – kérdezte. – Kár. Pedig én szebb tücsöketetőt akartam készíteni, mint a többiek.

A padtársa fölsóhajtott.

– Azok a tücskök, amelyek egész nyáron és ősszel olyan szépen muzsikálnak...

– Sok mindent tudok a tücskökről, de ezt a históriát nem hallottam.

Mire a padtársa sóhajtozott és közelebb hajolt. Úgy mondta:

– Barátom, a tücskök nem érik meg tavaszt...

– Már miért ne érnék meg? – kérdezte Laci visszahőkölve.

A padtársa erre lehajtotta a fejét.

– A tücskök egyfolytában muzsikáltak, és elfelejtettek élelmet gyűjteni. Barátom, teljességgel üres a tücskök kamrája...

Erről nem hallottam – vallotta be Laci, és nagyot nyelt. Szemmel láthatóan meglepte a dolog.

– De ez semmi – folytatta a padtársa –, a tücskök elmentek ennivalót kérni a hangyákhoz. Hallottad?

– Nem hallottam – ismerte be Laci. – És mi lett a látogatásunk eredménye? Adtak kölcsön nekik?

A padtárs gyászos hangon közölte: – Sajnos, készülj fel a szomorú hírre: nem adtak nekik egy dekát sem. Egyáltalán semmit sem adtak. Sőt, fogózz meg jól: kirúgták őket.

– A hangyák kirúgták a tücsköket? – kérdezte Laci megdöbbenve.

– Úgy kirúgták, hogy csak úgy zengett. A lábuk sem érte a földet...

– Ez lehetetlen – kiáltott föl Laci –, a hangyák nem tehettek ilyesmit!

A padtárs felnézett:

– Márpedig sajnos, ez a helyzet – mondta gyászos hangon –, még azt is a tücskök fejéhez vágták, hogy ha nyáron muzsikáltatok, akkor most táncoljatok...

Laci följajdult...

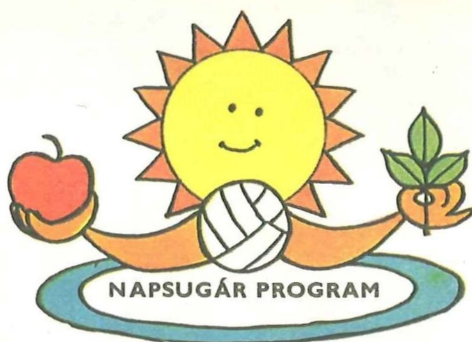
– Képesek voltak ezt mondani? De hisz ez aljasság! Segítenünk kell mindenkin!

A padtárs bólintott:

– Pontosan ezért jöttem, mert segítenünk kell mindenkin. És ez a véleménye a tanító bácsinak is.

Laci, aki büszke volt, erősen rátarti, de

Új életet kezdünk

Anya beteg volt. Felgyógyulása után összeült a családi kupaktanács. Megállapítottuk, hogy át kell szerveznünk az otthoni teendőket. Ezután mindenkinek ki kell vennie a részét az otthoni feladatokból. Így tehát táblázatot készítettünk, abba jegyeztük, kinek mi a teendője. Ismerünk olyan családot, ahol heti beosztás alapján mindig változnak a feladatok. Úgy gondoltuk, később azt is kipróbáljuk.

Mióta új életet kezdtünk, anyu is vidámabb. Több ideje marad ránk. Még társasjátékra is jut idő. Ti hogyan osztjátok meg a családi teendőket? Írjátok meg, gondoltatok-e hasonló átszervezésre! Várjuk válaszotokat:

Petra és **Peti**

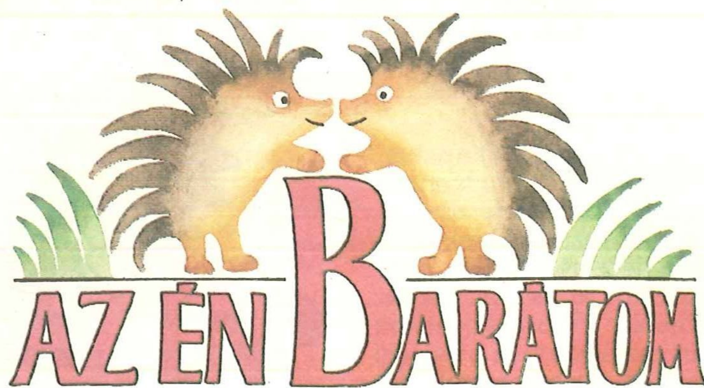
Görög Júlia rajza

	X			ébresztés				
	X			reggeli készítés				
		X	X	ágyazás				
	X			takarítás				
		X	X	portörlés				
X				porszívózás				
		X		felmosás				
	X			főzés				
X		X		bevásárlás				
	X		X	mosogatás				
X	X			mosás				
X	X	X	X	cipőtisztítás				
			X	öntözés				
X	X	X	X	rendrakás				
		X		autómosás				
		X	X	udvarsöprés				
X				fűtés				
				egyéb				

Lapunk októberi számában megjelent JUNIOR rejtvény helyes megfejtése: harcsa, csuka, busa, márna. A jutalmazásról később tudósítunk.

Nekem sok barátom van

Nekem sok barátom van. Mindegyiket nagyon szeretem, mert mindegyikhez fűz egy-egy élmény.

István az első barátom. Vele egyidősek vagyunk és pólyás baba koruntktól kezdve együtt játszunk. Úszótanfolyamra is együtt jártunk, amikor ötévesek voltunk. Az úszóleckék után anyukám és az ő anyukája meleg lángossal és forró teával várt bennünket a medence mellett. Vidáman ettünk egymás kezéből. István minden húsvétkor eljön meglocsolni. Ha tehetjük időnként együtt matekozunk és játszunk.

Tibikével Hajdúszoboszlón ismerkedtünk össze. Boldog két heti nyaralásunk volt. Együtt úszkáltunk és szaladgáltunk a strandon. Néha, ha időnk engedi, levelet írunk egymásnak. Csak a távolság miatt azóta még nem találkoztunk, mert ő Békéscsabán lakik, én meg Kazincbarcikán.

A legjobb barátom azért Adrián. Vele úgy barátkoztunk össze, hogy egyik nyáron hazajöttek Amerikából. A nagymamánál nyaraltak. Nagyon megszerettük egymást. Együtt legóztunk naphosszat, strandon is voltunk. Adrián elkísért az edzésre és megvárt. Nagyon szereti az állatokat. Ez közös tulajdonságunk. Neki kutyája van, nekem cicám és madaram. Már telefonon is beszélgettünk karácsonykor, de levelet is váltunk. Ő magyarul tanult tőlem. Mikor hazaindult, nagyon sajnáltuk, hogy el kell válnunk. Remélem, máskor is eljön hozzánk. Nagyon várom!

Gólya Andrea, 10 éves
Kazincbarcika

Meseíró pályázat

Végre előkerülhetnek
a fiók legmélyén lapuló
mesék, amelyeket még
senkinek sem mutattatok
meg. Itt a nagy lehetőség,
próbálkozhattok!
A Civitas Színházi
Egyesület
meseíró pályázatot hirdet
a 6–10 éveseknek
az I. kategóriában,
a 11–14 éveseknek
a II. kategóriában.
A legjobb meséket
1989. októberében
mutatja be a színház.
De értékes díjakat
is kapnak a pályázók.
Cím: Civitas
Színházi Egyesület,
9400 Sopron, Templom u. 16.
Beküldési határidő:
1989. április 30.

*

Irodalmi és képzőművészeti pályázat

Az „Art '89" Nemzetközi
Kulturális Fesztivál
Szervező Bizottsága
az általános iskolásoknak
hirdet pályázatot
irodalmi és képzőművészeti
kategóriában.
A mozgássérült
és nem mozgássérült
gyerekektől várnak
rajzokat, történeteket
egy-egy emlékezetes
győzelemről
vagy vereségről.
Beküldési határidő:
1989. február 28.
Sajnos nincs helyünk arra,
hogy a pályázat minden
feltételét ismertessük,
ezért arra kérjük
a pályázni szándékozókat,
hogy érdeklődjenek
a Mozgásjavító Általános
Iskolánál,
címe: 1145 Budapest,
Mexikói út 60.,
telefon: 837-328.
A pályamunkákat is
ide kell beküldeni.

BETŰZGETŐ

Az első osztályosok oldala

Talán emlékeztek még rá, szeptemberben azt ígértem, találkozhattok majd egy budapesti általános iskola elsőseivel is, Winkler Márta tanítványaival. Ők a XI. kerületi Fogócska utca 6-ba járnak.

Meglestem egy órájukat. Akkor tanulták a fecske és a cinkevonal vázolását. Mindegyikhez rajzoltak fejet és csőrikét is. Közben, hogy könnyebb legyen az írás, mondogatták Devecseri Gábor strófáját is az Állatkerti útmutatóból:

„Ez a cinke oly picinke,
falevélből van az inge.
Pókhálóból a szoknyája,
makkhéjból a csizmácskája."

Nézzétek csak, milyen aranyos kiscinkék születtek! Ha nehezen megy a betűzgetés, a kerekítés, még ti is kipróbálhatjátok!

Megtaláljátok, melyik szóval játszott a költő?

m p s k b t

BETŰ-TOLOGATÓ

a	á	e	é	i	í	o	ó	ö	ő	u	ú	ü	ű
r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r	r

NÉZD, mit játszom! Papírdarabkákra mássalhangzókat írok. Végigtologatom a magánhangzók fölött, és lefelé összeolvasom a három betűt. Számolom, hány értelmes szóra bukkanok. Próbáld ki te is! Cerufánt

Így félév tájékán már jól látható, ki marad el a tanulásban. Segítsétek azokat, akiknek nem megy olyan jól. Meglátjátok, milyen boldogok és büszkék lesztek majd egymásra, ha sikerül egy kis eredményt elérnetek.

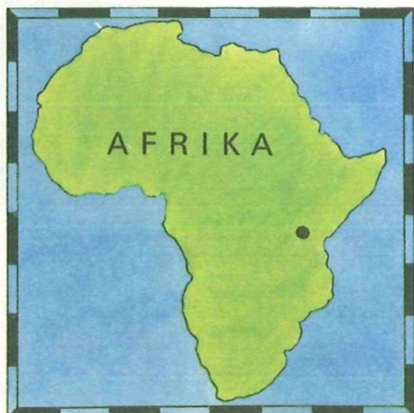
Rajzolta Marék Veronika, Szaktanácsadó: Winkler Márta.

A szerző felvétele

Jégvilág az Egyenlítőnél

Hogy nálunk januárban hó és jég csillog, ez természetes dolog. De mennyire furcsa látvány a jég a trópusokon, ahol egész évben perzselőn süt a nap! Az elmúlt századokban még hitetlenkedve fogadták Európában a hírt: Afrikában, közel az Egyenlítőhöz, jégsapkás hegyek emelik magasba fejüket. Aztán mind a Kilimandzsárón, mind a Kenya vulkánon egyre feljebb hatoltak a bátor kutatók, köztük a magyar Teleki Sámuel. Egy évszázaddal ezelőtt 5300 méter magasságba jutott a Kilimandzsáró központi kúpjának oldalában. Emlékét ma kis fémtábla őrzi egy közeli lávabarlang bejáratánál.

A Kilimandzsáró – Afrika legmagasabb hegye – egyike a Föld leghatalmasabb tűzhányóinak. Központi csúcsának, a Kibonak a tetején ma is látható az egykori kráter. Ennek peremén van az Uluguru vagy Szabadság-csúcs, amely 5895 méterrel a fekete kontinens magassági rekordját tartja.

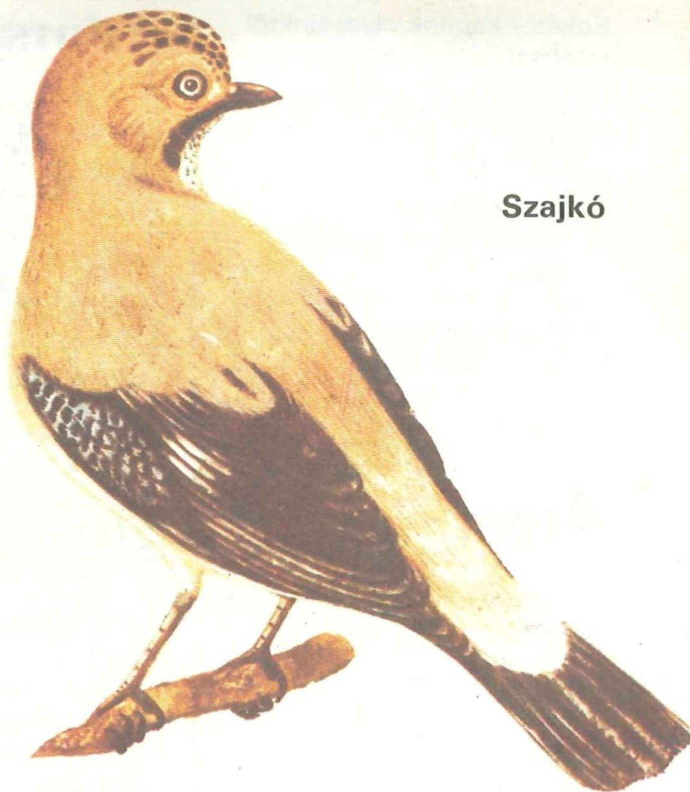
Legalább négy nap kell ahhoz, hogy a közel 6 kilométeres magasságba feljusson valaki. A forró szavannás környezetből először a Nemzeti Park kapujához vezet az út, hiszen az óriásvulkán állat- és növényvilágát ma már védeni kell a civilizáció térhódításától. Köd- és esőerdő sűrűjében hatolunk felfelé az első délután. A második nap füves ligetes tájon kanyarog az ösvény. Táborunk 3800 méter magasan van, egzotikus üstökfák tőszomszédságában. A harmadik nap már sivatagos, kopár táj fogad minket. Itt már éjszakánként keményen fagy, csak a legellenállóbb növények képesek elviselni a kegyetlen természeti körülményeket. 4800 méteren alszunk, közvetlen a Kibo kúpjának tövében. Alszunk? Nem sokat. Már éjfélkor talpon vagyunk, és nekivágunk a csúcsnak. Viharos szél fúj, a hőmérséklet mínusz 15–20 fok között van. Csoportunk elemlámpái imbolyogva világítanak az éjszakában, mint a szentjánosbogarak. A ritka levegőben csak vánszorgunk felfelé. De egyszer vége a megróbáltatásnak, hajnali pirkadatkor feljutunk a körkörös vulkáni beszakadás, az úgynevezett kaldera peremére. Előttünk fekete kövek és jégtömbök fantasztikus mozaikja. Igen, ez Afrika teteje.

Dr. Juhász Árpád

Mesél az erdő

Nagy pelyhekben hull a hó

Szajkó

Gondoltatok már arra, hogy hány fehér hópihe szállingózik a szürke fellegekből erdőre, mezőre? Nincs olyan ember, aki meg tudná számolni, de biztos, hogy nagyon sok. Egykettőre fehér köntösbe öltöztetik a lomb nélkül szomorkodó ágakat, megülnek a bokrokon és beborítják az erdei avart is. Ha éppen az erdőben jártok havazás idején, figyeljétek meg, hogyan zizeg, milyen finoman muzsikál a sok ezernyi, lefelé hulló hópihe.

Januárban néha nagyon hideg van, mégis csodálatosan szép és érdekes a séta a behavazott erdőben. A friss hótakaró olyan, mint egy óriási nyitott képeskönyv, de ha olvasni akartok benne, meg kell ismerkednetek a hóba írt különös „betűkkel" is.

A havazás tegnap délben állt el, „képeskönyvünk" tehát az azóta történteket rögzítette. Az apró lábnyomokból álló füzér például, amelyik az öreg tölgy gyökerei közül indult és erre-arra kanyarogva a tisztás szélén álló óriás bükkfa tövében tűnt el, az erdei egér éjszakai útjáról árulkodik. Nem messze tőle egy tapsifüles mezei nyúl ballagott, ugrásainak jellegzetes lenyomatai jól látszanak a fehér takarón. Ha nem fázik nagyon a kezetek, vegyétek elő a jegyzetfüzetet és rajzoljátok bele a nyuszi nyomait!

Közben egy szajkó érkezik valahonnét, de bennünket meglátva hangos vészkiáltással továbbrepül. A szajkó az erdő első számú őre, hangjára madarak, mókusok nyulak egyaránt felfigyelnek. A kék szárnyú madár távolabb alacsonyra ereszkedik és leszáll a hóra. Nagyszerű alkalom, hogy hátrahagyott nyomaival megismerkedjünk! A lábnyomok mellett jól látszanak a szárnyhegyek lenyomatai is, amint a felrepülő „mátyás" elrugaszkodott, és megint fellendült a tölgyfa alacsony ágára.

Valamivel odébb, egy nagy fenyőfa alatt hosszúkás szőrgombócok fekszenek. Felettük a sűrű ágak között szorosan a törzshöz lapulva három erdei fülesbagoly pihen. Tágranyitott narancssárga szemeikkel kíváncsian figyelik minden mozdulatunkat. A hóban heverő szőrgombócok rejtik azokat a táplálékmaradványokat, amelyeket a baglyok nem tudtak megemészteni. Ha óvatosan szétbontogatnátok néhányat, a vacsora maradványait: egér- és pocokkoponyákat, apró állkapcsokat találhatnátok bennük. Amikor sok hó esik, nehéz a baglyok sorsa, mert az apró rágcsálók a vastag hóréteg alatt készítenek járatokat, s ott szaladgálnak láthatatlanul. A baglyok ilyenkor gyakran madarakkal, főleg verebekkel egészítik ki táplálékukat.

Schmidt Egon

róka

nyúl

görény

Farsangi álarcok – a kivágós leírása

A mellékleten álarcokat találsz. Másold át a kék „szemüvegeket", mielőtt a túlsó oldal ábráit kivágod.

A színes álarc: oroszlánmaszk. A picik: minták, különféle továbbfejleszthető ötletek.

Rendezhettek „Barbi bált", a kicsi álarcok felhasználásával. Öltöztessétek Barbit, a partnerét Kent, cica hölgynek ill. macska úrnak. Ezek mintájára különböző állatmaszkokat csinálhattok magatoknak is. Adjatok a babákra tréningruhafélét vagy körgallért, varrjatok rá farkincát. Hasonló módon „öltöztethetitek" az oroszlánt és az elefántot is. A szitkötőnek szárnyat kell készíteni műanyagzacskóból. A tűzjelmezhez piros szalagokat aggassatok Barbi nyakába. A többi álarchoz szép csipkés báli ruhát varrhattok.

Sokszor kapunk olvasóinktól verseket. Van köztük jó, kevésbé jó. De egyben közösek: akik írták szeretik a költészetet, és maguk is szívesen bíbelődnek egy-egy jól hangzó rímmel, jó ritmusú verssorral. Elhatároztuk, hogy időről-időre közlünk ezekből a vesekből. Most **Merész Áron** mohácsi 4. a osztályos verseit olvashatjátok.

Álom

A vasút mentén szakadék,
szakadék,
benne üledék,
üledék,
kagylók serege,
serege,
békák éneke,
éneke,
tücskök zenéje,
zenéje.
A vonat elhaladt,
az álmom megszakadt.

Nyárfa

Volt egyszer egy nyárfa,
úgy állt egymagába
mint út szélén
a villanyoszlop árnya
Rajta fehér galamb fészkel.
Jaj! Recsegés, ropogás!
Nini!
Megszülettek a galambfiókák!
Élet költözött a fára.
Kukacok, rovarok, de gyorsan ám,
mert mindjárt kövérednek
a galambfiókák!
Mentsétek az irhátok,
szörnyű sors vár reátok!

Filmszínészek voltunk...

Raj Raffaelt – továbbiakban csak Raffi – és **Ráhelt** egy filmforgatáson ismertem meg. Raffi készségesen beleegyezett, hogy beszélgessünk a forgatásról, a lengyelországi napokról. Ugyanis a forgatócsoporttal Lengyelországban dolgoztak. Hogy miért érdekes ez? Azért, mert Raffi harmadikos, Ráhel pedig másodikos a budapesti Fazekas Mihály Általános Iskolában.

– Hogyan választottak ki benneteket a Tutajosok című film gyerekszereplőivé?

– Tavaly filmesek jöttek a suliba – kezdi Raffi –, és ilyen korú gyerekeket kerestek ehhez a filmhez. Mi már dolgoztunk egy Jancsó filmben is, így talán könnyebb volt a választás. Elmesélték hogy miről szól a film és megkérdezték, hogy elvállalnánk-e. Aztán megkeresték a szüleinket is.

Tudod, azért volt jó – folytatja Ráhel –, mert néhány napot a suli végén Lengyelországban töltöttünk.

Miről szól a film?

– Azokról a tutajosokrók, akik a Dunajecen és a Tiszán úsztatták le Magyarországra a fát. Hatalmas tutajokat ácsoltak, még „lakásuk" is volt a tutajon. Hiszen ők ott éltek. Nagyon klassz volt. Mi nem szerepeltünk a tutajon, mert elég veszélyes volt. Ott fönt nagyon erős a sodrás. A felnőtt színészeknek sem volt könnyű dolguk.

– Mi voltunk a főszereplő, Gáspár Sándor gyerekei. A film szerint olyan házban éltünk, ahol a birkák is a szobában laktak. És képzeld, mindennap taxival hozták ki a birkákat a helyszínre – nevet fel a csillogó szemű Ráhel. – A forgatás szüneteiben általában játszottunk a többi gyerekkel, vagy ha aznap nem kerültünk sorra, kirándultunk anyuékkal.

– Elég komoly munka lehetett szöveget tanulni, és nap mint nap felnőttekkel dolgozni.

– Á, nem volt sok szövegünk – világosít fel Raffi –, és a felnőttek nagyon rendesek voltak. Tudod, egy forgatáson sokszor kiabálnak, veszekednek a munka miatt, de velünk egyszer sem.

– Milyen ruhában voltatok?

– Ráhelnek csizmája volt, kötënye és egy hatalmas kendője, nekem is csizmám, ingem és bőrbekecsem. A forgatáson mindig ez volt rajtunk.

Még folytatnám a kérdezősködést, de látom rajtuk, szívesebben játszanának már. Dolgoztak egy filmben, komoly, jó játék volt, de semmi több. Nem akarnak színészek lenni. A beszélgetés után könyveket nézegetünk, Raffi és Ráhel közösen egy héber könyvből olvasnak, mesélik a történetet egymás szavába vágva Majd előkerülnek az autók, görkorik és minden, amivel csak játszani lehet. Vidámak, ellenállhatatlanok. Már csak a szobába belépő papa csodálkozik azon, hogy kettő helyett három gyerek ül a földön és játszik.

Szabó Bea

Mozgófénykép

Nyaranta minden délután ültem a kertben és vártam. Józsi bácsi füttyentett, én rohantam és felugrottam kerékpárjára. Dolgozni mentünk. Ahogy végighajtottunk a falun, mindenki köszönt. Fontosnak éreztem magamat, hiszen nem akárkivel mentem és nem akárhová. Neonfényes felirat helyett ütött-kopott hirdette: Dózsa Filmszínház. Az előtér poros falain napszívta, megbarnult színészfotók lógtak. Körben kényelmetlen faszékek, a padló sem őrizte eredeti színét. Ez engem akkoriban persze nem érdekelt. Ahogy megérkeztünk, rohantam a gépházba, segítettem befűzni a filmet. Az egyik vetítőlyukon leskelődtem, telt ház van-e. Csengetés, villanyoltás, s máris kezdődött az áhított film. Megbabonázott, hogy azon a hosszú feltekert szalagon lévő képek életre keltek és beszéltek.

Hogy kinek köszönhető mindez? Többek között **Lumière** (Lümie) testvéreknek, akik 1895-ben feltalálták a felvevőgépet. Ekkor kezdődött el a némafilmek nagy korszaka. A képeket már tudták rögzíteni, de a hangot még nem. Arról nem is beszélve, hogy így is nagyon drága mulatság volt. A filmeket általában Párizsból hozatták. Az első előadásokat kibérelt termekben tartották. A vetítés előtt artista műsorral szórakoztatták a közönséget. Ezekben a műsorokban sokszor még a direktor, az igazgató is szerepelt. Majd elkezdődött az igazi nagy attrakció: a film. Valaki tekerte a gépet, valaki más zongorával kísérte, a direktor volt a narrátor (a mesélő). Ezek a filmek nagyon rövidek voltak. Például a híres **A megöntözött öntöző** című sem tartott tovább 3 percnél. Éppen ezért ilyen apró történetet vetítettek egymás után az emberek szórakoztatására. Hiszen a mozit és a filmet erre találták ki.

Később persze – történelmi pillanatokat megőrző dokumentumfilmeket is készítettek. Hogy mi a dokumentum? Legegyszerűbb, ha a tévében minden este látható Híradóra gondoltok. Hitelesen, tényszerűen őrzi meg 1989 eseményeit. Ellentétben a játék- vagy művészfilmekkel, amelyek készítésekor kitalált történeteket, regényeket, novellákat filmesítenek meg. Ezekben sokszor előfordul, hogy a történet több szálon fut. A következő képben már egész másról van szó, s az előző később tér vissza újra. Itt a rendező a nézőre bízza, hogy a lényeges dolgokra figyeljen, a lényegteleneket kirostálja. Ezért fontos az, hogyha nem értesz valamit a történetben: kérdezz!

A filmnézést is tanulni kell! Van, akinek könnyebben megy, van, akinek kevésbé. De a film nem nélkülözhető mindennapi életünkből! És nem pótolható a video bambán bámulásával! Főleg nem akkor, ha a videonézés során „mindenevővé" válsz, vagyis minden filmet megnézel válogatás nélkül. Fontos, hogy életkorodnak megfelelő filmet nézz meg.

A mozi egyszerre ad közös és egyéni élményt. Hiszen egy film után napokig beszélgethetsz a barátaiddal a látottakról. Lehet, hogy mindenben egyetértetek, lehet, hogy nem. De csak így válhatsz nézővé!

És ekkor majd te is olyan örömmel mégy haza, mint én akkor, a villanyoltás és a mozi bezárása után. Fölültünk a kerékpárra. Józsi bácsi fütyürészett, én lóbáltam a lábamat, és csak fecsegtem, fecsegtem...

Sz. B.

Charlie Chaplin

Postafiók 100

A borongós, unalmas téli estéken jólesik visszagondolni az elmúlt nyárra. Elővesszük a fényképeket, levetítjük a diákat, és azt vesszük észre, hogy elmúlt a rosszkedvünk. Nyár költözött szerkesztőségünkbe is, amikor **Brezniczky Janó** levele megérkezett Egerből:

„Július elején szüleimmel Pozsonyból Prágába repültünk. Izgalmas út volt, mert a sűrű felhők miatt nem láttunk semmit, és a viharban erősen billegett a gép. Később kiderült, és fölöttünk ragyogott az alkonyati nap, alattunk, mintha havas táj vagy hatalmas adag tejszínhab úszott volna.

A cseh fővárosban rengeteget metróztunk, megnéztük a Hradzsint – a várat –, az Orlojt – az óratornyot. Lenyűgözően szép a Szent Vitus templom. Nekem legjobban a Zlata ulicka, az Arany utca egyik házikója tetszett. A Károly hídon váratlanul nyakunkba zúdult a zápor, de mire eljutottunk az Óváros térre, hogy láthassam, amint az apostolok kikukkantanak apró ablakaikon, már újból kék lett az ég."

Zömbik Évától, Pécsről érkezett a lenti fotó. A rajzok és az aszfalton megcsillanó nap is a nyarat idézi...

Az aszfalton nemcsak rajzok lehetnek. Néha leszáll egy-két galamb...

Galambok

Az aszfalton a galambok,
Csipegetik a magot.
Hófehér a tolluk, szárnyuk,
Szürke csőrük, piros lábuk.
Ha megijednek, szétrebbennek.
A háztetők körül keringenek.

Juhász Zsófia Veszprémből küldte ezt a verset.

Felnőttektől érkezett levelet tartok a kezemben. Arról értesítik a Kisdobos olvasóit, hogy megalakult az Eszterlánc Gazdasági Társaság. Hogy miért szeretnék ezt tudatni veletek? Mert rövidesen találkoztok majd az emblémájukkal. Mégpedig az iskolaszövetkezetek boltjaiban. Mit kínál az Eszterlánc? Mindenfélét, ami az iskolában felhasználható: író- és taneszközöket, könyveket és a számítástechnika körébe tartozó cikkeket.

Akár te, akár a szüleid vagy nevelőid érdeklődnek, hogy milyen „lánc" az Eszterlánc, részletes ismertetőt és az árusításra vállalkozóknak árumintát küld a szövetkezet.

Cím.: Eszterlánc GT – 1035 Budapest, Vörösvári út 11. VII/42.

Végül pedig következzenek az elmaradt csereberék.

Állatos matricákat, posztert gyűjt és cserél:
Makka Gabriella, 2132 Gödfelső, Lenkei út 60.
Képeslapot, naptárt gyűjt:
Juhász Viktória, 2941 Ács, Esze Tamás út 1. Restár Zsanett, 8060 Mór, Bugyás I. u. 172/6.
Naptárt, bélyeget gyűjt:
Jakab Gábor, Szovjetunió, Kárpátukrajna, Beregszászi járás, Sevcsenkó út 10.
Simon Szilvia, Szovjetúnió, Kárpátukrajna, Beregszászi járás, Derenkovec, Micsurin út 7.
Bélyeget gyűjt:
Varga Csaba, Románia, Str. Transilvaniei Nr. 17. Et. VII. Ap. 25. 3700 ORADEA Jud. Bihar
Szalvétát gyűjt:
Karkusz Karolina, 5200 Törökszentmiklós, Marx Károly út 43.

Szevasztok!

Dobos Dorka

Barátunk a számítógép

A Cinke őrs a lakótelep melletti erdőben madáretetőket helyezett el. Esténként végig kell járni az etetőket, megtölteni friss ennivalóval. Az erdőben sötét van, az etetőket nem látni.

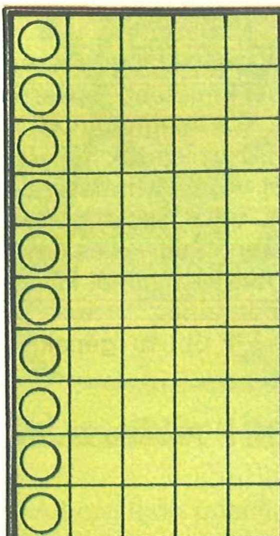
A program behívás után RUN-nal indul, megjelenik az „erdő", és a kis csillag. A képernyőn a bekeretezett rész az erdő, a csillag az őrsi tag. A kurzormozgató billentyűkkel fel, le, kétoldalt mozgatható. Máris elkezdhetjük a mozgatását. (A csillag nem tud kimenni az erdőből, ha nekiütközik az erdő szélének, a gép figyelmeztető hangot ad.) Minden lépését egy hang jelzi, ha rátalálsz az etetőre, erősebb hangot hallasz. A számláló számolja, hányat léptél és hányat találtál meg (összesen 25 etető van). A cél: minél kevesebb lépéssel megtalálni az összes etetőt. Ha megnyomod a „space"-t, egy pillanatra látod az etetők helyét, mintha elemlámpát gyújtottál volna. Minden felvillanás egy lépésnek számít, tehát spórolni kell vele. A 25. találat után ismét zenét hallasz és jutalompontot kapsz, ez annál több lesz, minél kevesebb lépéssel jutottál el a 25 etetőhöz.

A program a C–16 és a +4 típusú gépeken játszható.

Pethes Endre

```
10 GRAPHIC0,1:COLOR0,7,2:COLOR1,7,7:COLOR4,2,5:SCNCLR
20 VOL8:N=25:E=3238:F=2215:C=160:D=118:DIMX(N),Y(N)
30 FORI=0TO27:POKEE+I,C:POKEF+I,D:NEXT
40 FORI=40TO480STEP40:POKEE+I,C:POKEF+I,D:NEXT
50 FORI=40TO480STEP40:POKEE+27+I,C:POKEF+27+I,D:NEXT
60 FORI=0TO27:POKEE+520+I,C:POKEF+519+I,D:NEXT
70 N$=CHR$(146)+CHR$(160):F$=CHR$(5)+CHR$(119)
80 C$=CHR$(151)+CHR$(42)
90 FORI=1TON:X(I)=INT(RND(1)*26+7)
100 Y(I)=INT(RND(1)*12+5):NEXT
110 FORI=1TON:CHAR1,X(I),Y(I),N$:NEXT
120 X=7:Y=5:CHAR,X,Y,C$:COLOR1,8,7
130 CHAR,6,21,"LEPES":CHAR,7,20,",,"
140 CHAR,28,21,"TALALAT":CHAR,31,20,","
150 GETKEYA$:IFA$=""THEN150
160 IFA$=" "THENGOSUB240:ELSE170
170 IFA$=CHR$(145)THENY=Y-1:GOSUB300:IFY<5THENY=5:GOSUB310
180 IFA$=CHR$(17)THENY=Y+1:GOSUB300:IFY>16THENY=16:GOSUB310
190 IFA$=CHR$(157)THENX=X-1:GOSUB300:IFX<7THENX=7:GOSUB310
200 IFA$=CHR$(29)THENX=X+1:GOSUB300:IFX>32THENX=32:GOSUB310
210 GOTO270
220 L=L+1:CHAR,X,Y,C$:LS=STR$(L):CHAR,7,23,L$
230 GOTO150
240 FORI=1TON
250 CHAR1,X(I),Y(I),F$:NEXT:FORK=1TO500:NEXT:PRINTCHR$(146)
260 FORI=1TON:CHAR,X(I),Y(I),N$:NEXT:GOTO270:RETURN
270 FORI=1TON:IFX=X(I)ANDY=Y(I)THENX(I)=A:Y(I)=B:GOSUB320
280 H$=STR$(G):CHAR,29,23,H$
290 IFG=NTHEN330:ELSENEXT:GOTO220
300 SOUND1,739,10:RETURN
310 SOUND3,770,10:RETURN
320 G=G+1:SOUND 1,881,40:SOUND2,917,40:RETURN
330 SOUND1,953,40:SOUND2,929,40:SOUND1,770,100:SOUND2,643,100
340 V=312-L:V$=STR$(V):CHAR,15,20,"JUTALOM":CHAR,18,23,V$
350 GETQ$:IFQ$=""THEN350:ELSE20
```

JANUÁRI FEJTÖRŐ

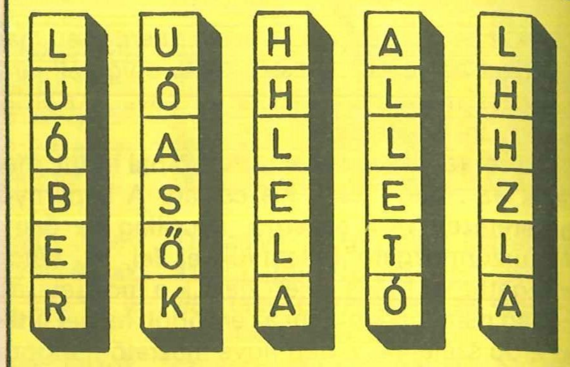
Játék a nevekkel

Az alább felsorolt neveket írd be az ábra vízszintes soraiba. Ha ügyes vagy a körökkel megjelölt első függőleges oszlopba kerülő betűkből kiolvashatod a hasznos madarak téli etetésére való házikó nevét. Megfejtésül ezt kell beküldeni.

ANIKÓ, ÁGNES, DÉNES, EMESE, ENIKŐ, MÁRTA, ŐZIKE, RÓZSA, TERÉZ, TÜNDE

Lóugrásban

A D-betűből kiindulva, lóugrásban haladva egy olyan szó olvasható össze, amely szorosan kapcsolódik a disznóöléshez. Mi ez a szó?

Versidézet

Ha a felcserélt betűoszlopokat helyes sorrendben rakod egymás mellé, a betűkből Várnai Zseni egyik téli témájú versének első két sorát olvashatod. Ezt a két sort kell beküldeni. (Annyit elárulunk, hogy az első szó: hull.)

Szótagolva

Az ábra nyolc szótagjából négy értelmes szó rakható össze. Ha a négy szó első szótagját helyes sorrendben összeolvasod, egy ötödik szót kapsz. Ebből kiderül, mi védi meg télen a növényzetet, hogy a fagy miatt nehogy kipusztuljanak. Ezt az egy szót kell beküldeni.

A rejtvények megfejtését január 26-ig küldjétek be nyílt levelezőlapon. Címünk: KISDOBOS 1502 Budapest, Postafiók 100

Az októberi fejtörő helyes megfejtése
HANGJEGYEK: Bárdos Lajos **NEVEKBŐL ZENESZEZŐ:** Erkel **HANGSZEREK:** Mandolin, hegedű, zongora, tuba **BETŰVIRÁG:** A csodálatos mandarin **BETŰDOMINÓ.** Kodály Zoltán

Az októberi fejtörők helyes megfejtéséért 50 Ft-os könyvutalványt nyert:
Csernus Gábor, Simon Judit, Budapest; **Balogh Péter,** Sátoraljaújhely; **Bartos Tibor,** Balatonszabadi; **Berki Brigitta,** Felsőszentmárton; **Boltos Gyöngyvér,** Szeremle; **Budai Szilvia,** Dömsöd; **Czillinger Csilla,** Sárvár; **Csendes Melinda,** Siófok; **Dombi Gergely,** Pécs; **Egyed Zoltán,** Sárvár; **Farkas Zoltán,** Mindszent; **Gulácsi Eszter,** Kocsord; **Grósz Ildikó,** Jászalsószentgyörgy; **Gröschl András,** Tarján; **Hajdu Emese,** Rétság; **Hegedűs Csaba,** Nyírbogdány; **Hóbor Krisztina,** Lovászi; **Jancsó Anett,** Dunaharaszti; **Jóga Katalin,** Debrecen; **Kalácska Rita,** Szolnok; **Konecsni Krisztián és Gabriella,** Bárdudvarnok; **Kovács Ildikó,** Hajdúhadháztéglás; **Köntös Nelli,** Németkér; **Kubovics Szilvia,** Baja; **Kustor László,** Barbacs; **Lőrinc Gábor,** Zebegény; **Nagy Boglárka,** Pécs; **Nagy Éva,** Szombathely; **Németh Kornél,** Veszprém; **Ódor Zsolt,** Siófok; **Oláh Barnabás,** Miskolc; **Pásti István,** Szombathely; **Pesti Helga,** Veszprém; **Porubcsánszki Katalin,** Békéscsaba; **Rill Gábor,** Szombathely; **Rónaszéki Krisztina,** Győr; **Serfőző Péter,** Miskolc; **Sisa Leontina,** Hort; **Slezsák Szabolcs,** Edelény; **Szász Éva,** Aszód; **Szekér György,** Répcelak; **Szóráth Mihály,** Komárom; **Szűcs Orsolya,** Ádánd; **Takács Lajos,** Székesfehérvár; **Tánczos Beáta,** Jászladány; **Tóth Vera,** Szigetszentmiklós; **Vanya Ágnes,** Vecsés; **Varga Virág,** Detk; **Zsugonits Anita,** Kapuvár;

VARÁZSKEZEK

Zsebibabák, kabalababák

Kedves ajándék, apró emlék, kabala lehet bármelyik állatka. Az elkészítésükhöz szükséges anyagok: plüss, finom frottír- vagy pamutanyag (másra már nem használható pólók, bébi tipegők, stb.) kevés filchulladék, gyöngyök, szalagok és hímzőfonal. A figurák azonos módon készülnek – 2 vagy 6 gömböcskéből (lásd az 1. ábrát) Vágjátok kör alakúra az anyagot (minél kisebb a figura, annál nehezebb). Vattával tömjétek ki! Az összehúzott, kitömött anyagot varrjátok össze!

Tízlábú százlábú: Bármilyen színű (lehet mintás is) 6 db gömbből, 13 szem gyöngyből és kevés hímzőfonalból készül; összeállításáról mindent elmond az ábra! A 13 gyöngy lehet az „orra", de másként is megoldhatjátok (2. ábra). Végül kedvetek szerint díszíthetitek szalaggal, vidám kis tincscsel a fején.

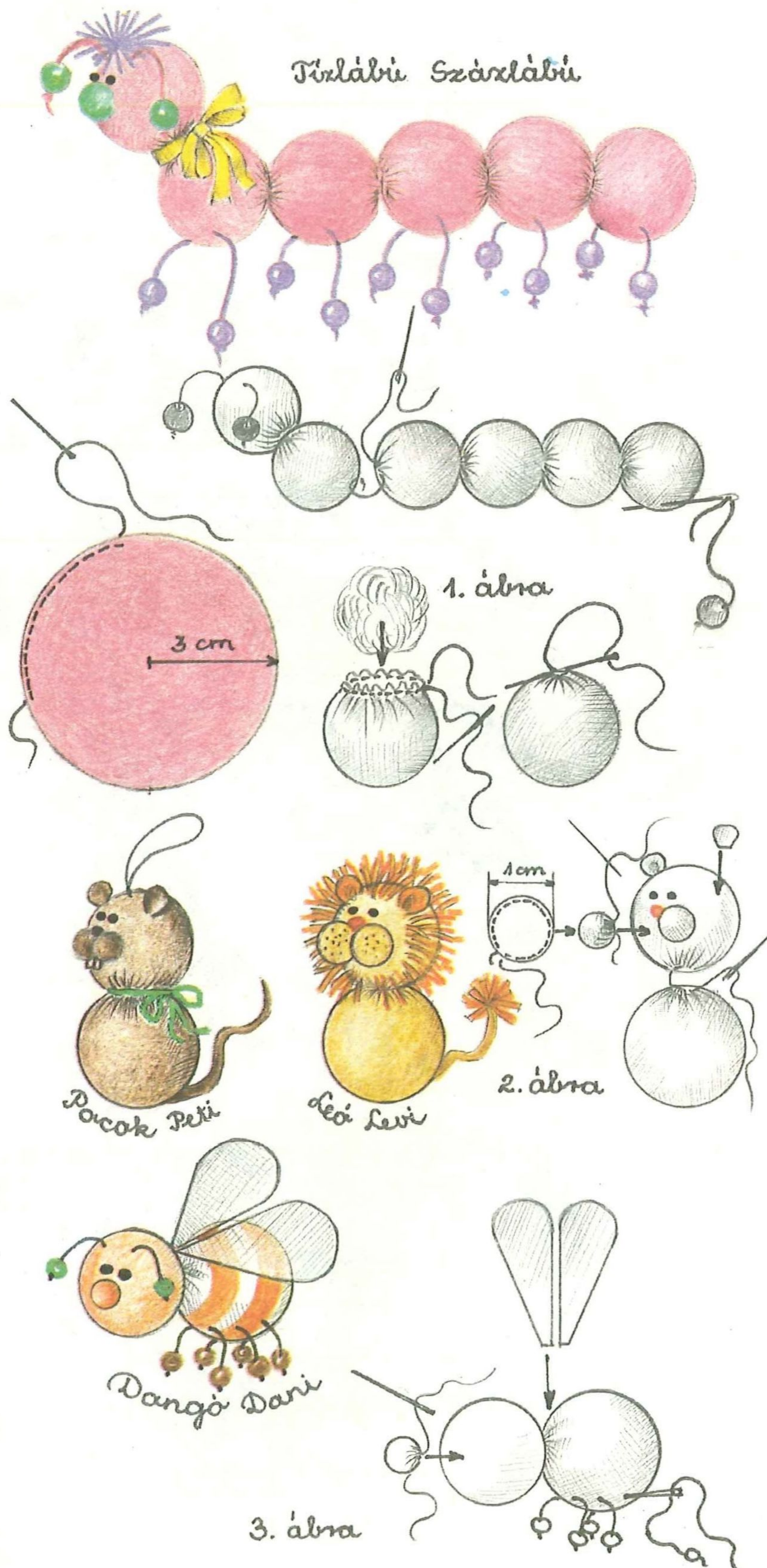
Pocok Peti, Leó Levi: A 2. ábra szerint, azonos módon, de másmás színű anyagból készülnek. Türelem kell a „pofik" felvarrásához, amelyek apró körökből készülnek úgy, mint a test és a fej gömbjei. Kitömni csak akkor kell, ha nagyobb méretben készíted az állatkákat. Leó bozontját a fejen körbe-körbe behúzott hímzőfonál adja. Petinek két apró fehér gyöngyszem a foga. Füleik filcből készülnek.

Dongó Dani: elkészítése a 3. ábra alapján már könnyen megy. Szárnyait áttetsző műanyagból szabhatod (irattartó), de kartonpapír is megfelel

Minden állatka szeme, orra színes gyöngy (színes fejű gombostű is helyettesítheti).

Ha a figurák fején (fejebúbján) áthúzol és megkötsz egy szál fonalat, akkor fel is függesztheted őket.

Szabó M. Katalin

A KÉK KERÍTÉS

Van valahol egy kék kerítés, amelyik szereti, ha rajzolgatnak rá...

Alighogy megalakult a Baráti Kör, odajött két kutyás gyerek. – Szeretnénk mi is itt játszani veletek! – Nem lehet! – mondta szigorúan Bence. – Tiltja az alapszabály!!!

Réka elkeseredett. – Én bizony játszom velük! – Én is! – kiáltotta Körmi. – Kilépünk a Baráti Körből! – Bence eltűnődött. – Talán rossz az alapszabály...

Visszajött a két kutyás gyerek. Közben ők is megalakították Borzas Kutya Baráti Körét... A két Baráti Kör nagyon jót játszott egymással.

Marék Veronika